

فیش منبر

حضرت ابوظائب علیه السلام

شخصیت مظلوم تاریخ

↓ کانال فیش منبر و مرثیه در ایتا ↓

<http://www.eitaa.com/fishemenbar>

سایت طلبه یار = <http://www.talabeyar.ir>

فهرست مطالب

- ۴ ..... رفتار ابوطالب علیه السلام
- ۶ ..... اعتراف نزدیکان و بزرگان
- ۶ ..... ۱. در کلام پیامبر صلی الله علیه وآله
- ۷ ..... ۲. امام علی علیه السلام
- ۷ ..... ۳. امام سجاد علیه السلام
- ۸ ..... ۴. امام باقر علیه السلام
- ۸ ..... ۵. امام رضا علیه السلام
- ۸ ..... کتمان ایمان ابوطالب علیه السلام
- ۱۰ ..... پی نوشت ها:

حضرت ابوطالب علیه السلام، عموی بزرگوار رسول اکرم صلی الله علیه وآله، پدر امیرالمؤمنین، علی علیه السلام بود. وی وصی «عبدالمطلب» و بزرگ ترین حامی پیامبر اسلام صلی الله علیه وآله بود. تاریخ زندگی او پر از افتخارات بی نظیر است. او به حق، پناهگاه دردمندان و محرومان بود. ایثار و اخلاص در وجود او تجسم پیدا کرده بود. وی ابرمردی بود که تاریخ، فداکاری و استقامت های وی را در کسی جز فرزندش، «امیرالمؤمنین»، سراغ ندارد!

با این حال در برخی از کتاب های اهل سنت، جملاتی در مورد ابوطالب دیده می شود که حکایت از کم لطفی یا بی لطفی نویسندگان آن کتاب ها نسبت به شخصیت حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام دارد. بدون شک اگر یک دهم گواه هایی که بر ایمان و اسلام ابوطالب آمده، درباره یک فرد دیگر آمده بود، همگی از سنی و شیعه به اتفاق، اسلام و ایمان او را تصدیق می کردند؛ ولی با وجود ده ها شاهد محکم بر ایمان او، باز گروهی حکم به کفر و عذاب او نموده و گفته اند که برخی از آیات که مشعر بر عذاب است، در حق ابوطالب نازل گردیده است!

غرض ورزی عناصری که خود اصل و نسب پاکی نداشتند، مانند معاویه ابن ابوسفیان، از دلایل عمده طرح شبهه در ایمان ابوطالب و اسلام اوست. معاویه با علی علیه السلام به مجادله برخاست و پدران خود را از امیرمؤمنان، علی علیه السلام برتر دانست؛ تا بتواند موقعیت اجتماعی مناسبی برای خود در بین مسلمانان بیابد!

به راحتی می توان فهمید که هدف از طرح این مسئله، جز طعن فرزندان ابوطالب، به ویژه امیرمومنان علیه السلام، چیز دیگری نیست. برخی از نویسندگان اهل سنت برای این که بتوانند ابوطالب را تکفیر کنند، دامنه بحث را به پدران پیامبر صلی الله علیه وآله کشانیده اند و پدر و مادر آن حضرت را نیز غیر مؤمن قلمداد نموده اند. برای بررسی این موضوع، به رفتار ابوطالب در طول حیات وی و شهادت دیگران درباره ایمان وی می پردازیم:

رفتار ابوطالب علیه السلام^۲

راه اول برای اثبات ایمان ابوطالب علیه السلام، طرز رفتار و فداکاری و دفاع او از ساحت پیامبر صلی الله علیه وآله است که می تواند آئینه فکر و روشن گر روحیات او باشد. به نمونه هایی از این رفتارها توجه کنید:

۱. ابوطالب علیه السلام کسی بود که پادشاه حبشه را به اسلام دعوت کرد و در شعری خطاب به او فرمود:

«ای پادشاه حبشه! آیا می دانی که محمد صلی الله علیه وآله پیامبری است همانند موسی و عیسی بن مریم. او برای مردم، هدایت آورده، مانند آن چه موسی و عیسی آوردند. همه آنان به امر خداوند [مردم را] هدایت کرده، مردم را از گمراهی باز می دارند. شما در کتاب خود او را به درستی گفتار یاد می کنید؛ نه به گفتار ظنی.

۲. ابن اثیر نقل کرده که ابوطالب، پیامبر صلی الله علیه وآله و علی علیه السلام را دید که هر دو نماز مستحبی می گزارند؛^۳

در حالی که علی علیه السلام در طرف راست پیامبر صلی الله علیه وآله ایستاده بود؛ سپس به جعفر فرمود: کنار رسول خدا صلی الله علیه وآله و در طرف چپ او نماز بگزار.^۴»

۳. زمانی که قریش قصد کردند که با بنی هاشم معاشرت نکنند و عهدنامه نوشتند و در کعبه آویختند و به شکنجه و زجر مسلمانان پرداختند و آنان را محاصره کردند، ابوطالب بود که پیغمبر صلی الله علیه وآله را با دیگر مسلمانان به شعب خود برد و تا سه سال از آنان محافظت می کرد.

۴. علامه مجلسی چنین نقل می کند: «هرگاه رسول خدا در رختخوابش می خوابید، حضرت ابوطالب پس از آن که همه می خوابیدند، به آرامی او را بیدار می کرد و رختخواب علی علیه السلام را با وی جابه جا می کرد و فرزند خود و برادرانش را جهت حفاظت وی مأمور می ساخت.^۵»

۵. وی هنگام مرگ به فرزندان خود چنین گفت: «من حمایت و پیروی از «محمد [صلی الله علیه وآله] را به شما توصیه می کنم؛ زیرا او امین قریش و راست گوی عرب و دارای تمام کمالات است؛ آیینی آورده که دل ها بدان ایمان آورده، اما زبان ها از ترس شماتت، به انکار آن برخاسته اند.»

اعتراف نزدیکان و بزرگان

درباره شهادت دیگران نسبت به ایمان و اخلاص ابوطالب علیه السلام، به مطالب زیر توجه کنید:

ادر کلام پیامبر صلی الله علیه وآله

از پیامبر صلی الله علیه وآله در منابع شیعه و اهل سنت نقل شده که وقتی وی برای آمدن باران دعا کرد، فرمود: «بر خداست پاداشت ای ابوطالب! اگر زنده بود، چشمش روشن می شد و بعد فرمود: چه کسی شعر او را حفظ دارد و بعد شروع به خواندن شعر ابوطالب نمود^۶.»

همچنین از پیامبر صلی الله علیه وآله چنین نقل شده است :
«جبرئیل به سوی من آمد و گفت: یا محمد خداوند آتش را بر سه کس تو حرام نمود؛ پستی که بر آن بودی [پدرانیت]، رحمی که در آن پرورش یافته ای [مادرت] و دامنی که در آن رشد کرده ای [ابوطالب و فاطمه بنت اسد و دایه ایشان]^۷.»

وقتی علی علیه السلام خبر مرگ ابوطالب علیه السلام را به پیامبر صلی الله علیه وآله داد، وی سخت گریست و به علی علیه السلام دستور داد که غسل و کفن و دفن او را برعهده گیرد و از خداوند متعال برای او طلب مغفرت کرد^۸.

هنگامی که ابوطالب رحلت کرد، پیامبر صلی الله علیه وآله در تشییع جنازه او شرکت کرد؛ با آن که اهل سنت، تشییع جنازه مشرک را جایز نمی دانند^۹.

۲. امام علی علیه السلام

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: «به خدا سوگند! پدر و جدّم عبدالمطلب و نیز هاشم و عبدمناف، هرگز بتی را نپرستیدند. سؤال شد که اینان چه چیز را می پرستیدند؟ فرمود: به سوی کعبه و به آیین ابراهیم علیه السلام نماز می گزاردند^{۱۰}.»

از امام علی علیه السلام سؤال شد که آیا پدرت معذب در آتش است یا خیر؟ حضرت علیه السلام فرمود: ساکت شو! خداوند دهانت را بشکند. قسم به کسی که محمّد صلی الله علیه وآله را به حقّ مبعوث کرد، اگر پدرم تمام گناه کاران روی زمین را شفاعت کند، خداوند، شفاعت او را می پذیرد. آیا پدر من در آتش جهنّم است؛ درحالی که فرزندش تقسیم کننده بهشت و دوزخ است^{۱۱}؟

۳. امام سجاد علیه السلام

از امام سجاد علیه السلام درباره ایمان ابوطالب علیه السلام سؤال شد؟ فرمود: «چه قدر جای تعجب است که خداوند رسولش را نهی کرده که زن مسلمانی در نکاح کافری باشد و فاطمه بنت اسد از زنانی است که در اسلام، بر دیگران سبقت گرفته است؛ درحالی که تا آخر عمر ابوطالب علیه السلام همسر او بود^{۱۲}.»

۴. امام باقر علیه السلام

امام باقر علیه السلام می فرماید: «ایمان ابوطالب، بر ایمان بسیاری از مردم ترجیح دارد و امیرمؤمنان علیه السلام دستور داد تا از طرف وی حجّ به جا آورند»^{۱۳}.

۵. امام رضا علیه السلام

وقتی شخصی از امام رضا علیه السلام درباره ایمان ابوطالب علیه السلام سؤال کرد، حضرت برای او این آیه را نوشت: «وَمَنْ يَشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَ يَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ»^{۱۴}... و آن گاه فرمود: تو اگر اقرار به ایمان ابوطالب نداشته باشی عاقبتت جهنم است!^{۱۵}

کتمان ایمان ابوطالب علیه السلام

از روایات و کتاب های تاریخی استفاده می شود که ابوطالب، مؤمن بوده، ولی ایمانش را از قریش کتمان می کرده است.

امام صادق علیه السلام فرمود: «همانا مثل ابوطالب، مانند اصحاب کهف است که ایمان خود را پنهان کردند و شرک را آشکار ساختند. از این رو، خداوند، دوبار به آنان اجر داده است»^{۱۶}.

سری بودن ایمان ابوطالب علیه السلام، ضرورتی غیرقابل انکار بوده است؛ زیرا دعوت پیامبر صلی الله علیه وآله نیازمند شخصیتی اجتماعی و نیرومند بود؛ تا آن را پشتیبانی کند و رهبر آن را از

دشمنان حفظ نماید و خود نیز در ظاهر در هیچ یک از دو طرف نزاع نباشد. اگر ابوطالب که شخصیتی بزرگ و سرشناس در میان قریش بود، ایمانش را کتمان نمی کرد، نمی توانست امر خود را پیش ببرد و از پیامبر صلی الله علیه وآله دفاع کند؛ دفاعی که در حقیقت، به خاطر اعتقاد و ایمان به نبوت پیامبر صلی الله علیه وآله بود؛ اگرچه مشرکین می پنداشتند که به خاطر آن که پسر برادر اوست، از او پشتیبانی می کند.

از مجموع مطالب ذکر شده، نتیجه می گیریم که اعمال شایسته و کردار والای حضرت ابوطالب، گواه زنده و صادقی بر ایمان اوست. او با تحمل سختی ها و شداید فراوان، دست از حمایت و یاری رسول خدا صلی الله علیه وآله برنداشت و همه امکانات و قوای خویش را در این راه صرف کرد و در برابر فشارهای روزافزون مشرکان، با مهارت، ایستادگی کرد و با تدبیر نیرومند خویش، راه های مشکل و پیچیده سیاسی و اجتماعی را هموار کرد و با موقعیت اجتماعی خاصی که داشت، در ظاهر برای حمایت از برادرزاده خویش، تلاش می کرد؛ اما با ایمان، ایستاد و زندگی کرد و با ایمان و شعار توحید، چشم از دنیا فروبست و برای مصالح اسلام و مسلمانان و حمایت از آیین حیات بخش اسلام و شخص رسول خدا صلی الله علیه وآله، ایمانش را از قریش و دشمنان اسلام پنهان می کرد.

آیا منصفانه است که کسی درباره ایمان ابوطالب، شک و تردید کند یا او را مشرک معرفی نماید؟ چرا با بودن ده ها گواه محکم بر ایمان بزرگ مردی چون ابوطالب، درباره ایمان او تشکیک کرده اند؟

همان طور که اشاره شد، هدف از طرح این مسئله، جز طعن در فرزندان ابوطالب و به ویژه امیرالمؤمنین علیه السلام، چیز دیگری نیست و گروهی می خواهند با انکار ایمان ابوطالب، فضیلتی را درباره علی علیه السلام انکار کنند.

به همین دلیل، شیعیان اهل بیت علیهم السلام در ایمان ابوطالب علیه السلام اتفاق نظر دارند. از این رو، عده ای از علمای امامیه، مانند شیخ طوسی، شیخ طبرسی، سید بن طاووس، علامه مجلسی و... درباره ایمان وی گفته اند: شیعیان بر ایمان ابوطالب، اجماع دارند و معتقدند که او در ابتدای امر رسالت پیامبر صلی الله علیه وآله، به او ایمان آورد و هرگز بر بتی سجده نکرد.^{۱۷}

پی نوشت ها:

۱. سید مجید پورطباطبایی، ابوطالب تجلی ایمان، انتشارات شهریار، ۱۳۷۵، ص ۱۶۵.

۲. شیعه شناسی و پاسخ به شبهات، ص ۶۶۹-۶۷۰.

۳. نمازهای واجب پس از هجرت پیامبر صلی الله علیه وآله تشریح شده است.

۴. ابن ابی الحدید، شرح نهج البلاغه، ج ۱۳، ص ۲۷۲.

۵. مجلسی، بحار الانوار، ج ۳۵، ص ۹۳.

۶. جعفر مرتضی، الصحیح من سیره النبی الاعظم، ج ۴، ص ۲۰.

۷. همان، ص ۱۵.

۸. شیعه شناسی و پاسخ به شبهات، ص ۶۷۱.

۹. همان، ص ۶۷۲.

۱۰. شیعه شناسی و پاسخ به شبهات، ص ۶۷۳.

۱۱. همان، ص ۶۸۰.

۱۲. شیعه شناسی و پاسخ به شبهات، ص ۶۷۲.

۱۳. همان، ص ۶۷۱.

۱۴. انساء، آیه ۱۱۵.

۱۵. شیعه شناسی و پاسخ به شبهات، ص ۶۷۳.

۱۶. الصحيح من سيره النبي الاعظم، ج ۴، ص ۵۹.

۱۷. برای به دست آوردن نظرات علما ر.ک: شیعه شناسی و پاسخ به شبهات، ص ۶۷۴-۶۷۵.